

## HAKİM KARARIYLA ECZACI!

Ülkenin en kıdemli

eczacılarından biri

Edip Bilir...

Yaşam yolunda 87,

serbest eczacılıkta

59 yılı geride bırakmış.

Aydın Arıcıoğlu

**59 yıldır bilfiil eczacılık yapıyor Edip Bilir... Meslekte en kıdemlilerden... 1930'ların sonunda eczacılığı meslek seçme noktasına gelmeden önce, o günlere özgü mahrumiyet koşullarında ciddi mücadele vermiş. En başta da "okuyabilmek" için... Kendisini ortaokula göndermeyen hukukçu babasını mahkemeye vermiş ve hakim kararıyla "okuma" hakkı kazanmış!**



**D**oğup büyüdüğü Konya'nın Beyşehir ilçesindeki eczanesinde aktif olarak çalışmayı halen de sürdürüyor.

Fotoğraf sanatçısı (aynı zamanda eczacı) oğlu Reha Bilir ile Ankara'yı ziyaretlerinde buluşup geçmişten bugüne hatıraları paylaşıyoruz.

1930'lar Türkiye'sinde 2 bin 500 nüfuslu bir "taşra" kasabasının puslu dekoru içinde "okumak" düşü kurduğu günlerden başlayıp yılları hızla katediyor keyifli sohbetimizde...

"1916'da halen de yaşadığım Beyşehir'de doğmuşum. Sanırım şu an Türkiye'nin bilfiil çalışan en eski eczacısıyım. Benden daha eskisi var mı, hiç duymadım... Kayıtlarda da yok. Varsa da, belki bu sohbeti

yayınlanamaz vesile olur; biri çıkar "Ben de varım!" der, öğreniriz. Ama hiç sanmıyorum...

İlkokulu Beyşehir'de bitirdim. Babam hukuk adamı idi. O devrin kadılarından Şükrü Efendi. Aslen Antalya-Akseki'li. Tayinle geldiği Beyşehir'e yerleşmiş.

İlkokulu bitirdiğim yıllarda Beyşehir'de ortaokul yoktu. En yakın ortaokul Yalvaç'ta... Babam da "Kim gönderecek oraya, nasıl okutacağız?" filan diyerek göndermedi. Ama ben ne yapıp edip okumak istiyorum. Böyle diye diye sekiz yıl geçti. Ve sonunda bir hukuk adamı olan babamı "Beni okutmuyor!" diye mahkemeye vermekten başka çare bulamadım. Böylece hakim kararıyla okumaya hak kazandım.

Dediğim gibi, en yakın ortaokul Yalvaç'ta... Küçük erkek kardeşimi de alıp birlikte okumak için ordaki bölge yatılı okula gittik. Ortaokuldan sonra sırada lise... O devirde lise bir tek Konya'da var. Beyşehir'den Konya'ya gidiş üç gün alıyor. Ama olsun, devam ediyoruz; Konya Erkek Lisesi'nde yatılı okuyorum. Her dönem sonunda Beyşehir'e geliyorum, babamın elini öpmeye.

"Sınıfı geçtin mi?" diye soruyor.

"Geçtim" diyorum.

"Okumaya devam mı?"

"Devam..."

"Allah müstehakını versin!" diyor, gönderiyor beni.



Lise bittikten sonra yine sordu:  
"Üniversiteyi de okuyacak mısın?"  
"Okuyacağım."  
"Ne olacaksın?"

"Hukuk okuyacağım, hukuk adamı olacağım" deyince;  
"Bak oğlum" dedi, "hak hukuk yumruğun altındadır, kim güçlüyse o kazanır, çok başın ağrır, rahatsız olursun; yeri gelir hak yersin, yeri gelir sen haksızlığa uğrarsın! Hukukçu olma. Olacaksan doktor ol... Eğer toplum içinde nefes alan üç kişi varsa bunlardan birikisinin sana ihtiyacı olur, insanlığa yardımcı olursun."



Bunun üzerine doktor olmaya karar verdim. Ancak o dönemin şartları içinde hayli talihsiz bir olay bunu gerçekleştirilmeme engel oldu: Ayağımda oluşan bir yara nedeniyle girdiğim ameliyattan iştirme yeteneğimi kaybederek çıktım. Sadece iştirme cihazı olursa duyabilir hale gelmiştim. Anladım ki, doktor olmayacağım. Çünkü steteskop dinlemem lazım, ses almam lazım vs... Ne yapacağımı şaşırılmışım; o koşullarda tıp okuyamayacağıma göre peki hangi dalda öğrenime devam edecektim? Tam karar vermeye çalışırken halam hastalandı. Acilen temin edilmesi gereken ilaçları var ama Beyşehir'de eczane yok, çevredeki diğer ilçelerde de. En yakın eczane Konya'da. Koskoca Konya'da da dört tane eczane var o zaman... Konya'ya gidiş geliş bir hafta... At arabalarıyla gidiliyor, yol yok, araba yok... İlaç gelene kadar halam vefat etti. Ve o gün, "Madem doktor olamıyorum, eczacı olacağım" dedim. Eczacı olup Beyşehir'e eczane açacaktım, insanlar da ilaç bulamadık diye sıkıntı çekmeyecekti.

1940 yılında, o zamanlar İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne bağlı olarak eğitim veren Eczacılık Bölümü'ne müracaat ettim. Biliyorsunuz, üniversite sınavı yok o devirde... Turhan Baytop, Asuman Baytop, Kasım Cemal Güven... Bunlar hep üniversitede dönem arkadaşlarım. Dönem arkadaşım Turhan Baytop, yıllar sonra Eczacılık Fakültesi'nde oğlum Reha'nın hocası oldu.

1944'te mezun oldum okuldan... Beyşehir'e geldim. O yıllarda nüfus taş çatlasın 2 bin 500-3 bin... Herkes güldü, dalga geçti, "Beyşehir'e eczane mi açılır? Burada iş mi yapılır?!" diyorlardı. Babam yine çok kızdı. Beyşehir gibi tek bir doktor dahi bulunmayan bir yere eczane açmanın akıl alacak şey olmadığını söylüyordu. Ama ben kararlıydım. Fakat bu sefer de ruhsat almaya kalktığımda sorun çıktı: "Nüfusu 5 binin altında olduğu için Beyşehir'e ruhsat verilmez" denmesin mi!.. Üniversiteden hocam Sadi İrmak'a gittim. Kendisi o zaman Konya milletvekili ve aynı zamanda Çalışma Bakanı... Sağolsun, hemen ilgilileri aradı;

"Deli misiniz" dedi, "adam Beyşehir gibi bir yere eczane açmak istiyor, siz olmaz diyorsunuz. Hemen ruhsatını hazırlayın..."

Ruhsatı böylece aldım. Yıl 1945. Yörede doktor olmadığı için yıllarca hem eczacılık yaptım, hem de bir doktor gibi insanlara yardımcı olmaya çalıştım. Beyşehir'e ilk doktor, ben eczaneyi açtıktan beş yıl kadar sonra, yani 1950'lerin başında geldi. 1950'lerin ortasında da ikinci eczane açıldı.

Tabii şimdiki gibi müstahzarlar yok o zaman. Dolayısıyla da eczacılık şimdiki gibi "raftan ilacı alıp hastaya vermekten!" ibaret değil... İstanbul'a gidip prodüvi malzemeleri alıp geliyorum. Bugün artık adı geçmeyen malzemeler... Bunları, o yıllarda buzdolabı da olmadığı için sarnıç kuyularda saklardık. Eczanenin bir de laboratuvar bölümü olurdu. İlaç laboratuvarında, doktorun reçeteye yazdığı formüle göre bizzat hazırlar, hastaya öyle verirdik. Neredeyse 1970'li yıllara kadar böyle sürdü. Ama ondan sonra müstahzarların yaygınlaşmasıyla kayboldu.

Bu dönem içinde uzun süre kardeşlerimle birlikte çalıştık. Biz beş kardeşiz. Tüm aile, benim ve kardeşlerimin çocukları hep bu eczanenin kazancıyla okudu. Benim sağlıkçı olmamın da etkisiyle galiba, ailenin daha sonraki üyeleri arasından çok sayıda sağlıkçı yetişti; eczacı, doktor, diş hekimi sayımız kabarıktr..."

*Tabii şimdiki gibi  
müstahzarlar yok  
o zaman.*

*Dolayısıyla da  
eczacılık şimdiki gibi  
"raftan ilacı alıp  
hastaya vermekten!"*

*ibaret değil...*

*İstanbul'a gidip  
prodüvi malzemeleri  
alıp geliyorum.*

*Bugün artık adı bile  
geçmeyen malzemeler...*

*Bunları, o yıllarda  
buzdolabı da olmadığı  
için sarnıç kuyularda  
saklardık.*

*Eczanenin bir de  
laboratuvar bölümü  
olurdu.*

*İlaç laboratuvarında,  
doktorun reçeteye  
yazdığı formüle göre  
bizzat hazırlar,  
hastaya öyle verirdik.*

